Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) NUTARTIS

2019 m. rugsėjo 24 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – Teisė į veiksmingą teisminę gynybą – Teisinis precedentas – Arbitražo teismas – Akivaizdus nepriimtinumas ir akivaizdus Teisingumo Teismo jurisdikcijos nebuvimas – Teisingumo Teismo procedūros reglamento 53 straipsnio 2 dalis ir 94 straipsnis“

Byloje C-185/19

dėl 2019 m. vasario 12 d. *Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj* (Klužo advokatūros arbitražo asociacijos arbitražo teismas, Rumunija) nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. vasario 25 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

KE

prieš

LF

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė C. Toader, teisėjai A. Rosas ir M. Safjan (pranešėjas),

generalinis advokatas G. Pitruzzella,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, išspręsti bylą motyvuota nutartimi pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 53 straipsnio 2 dalį,

priima šią

Nutartį

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl ESS 6 straipsnio 1 dalies ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 20 ir 47 straipsnių išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant KE ir LF – dviejų advokatų, vykdančių savo profesinę veiklą Rumunijoje, – ginčą dėl komentarų, susijusių su KE paskelbtu straipsniu, kurį LF įkėlė į savo *Facebook* puslapį, teisėtumo.

* Proceso kalba: rumunų.

Rumunijos teisė

3 Rumunijos Konstitucijos 30 straipsnio 6 dalyje numatyta:

„Saviraiškos laisvė negali pažeisti asmens orumo, garbės, privataus gyvenimo ir teisės į jo įvaizdį.“

4 Civilinio kodekso 58 straipsnyje „Su asmeniu susijusios teisės“ nustatyta:

„1. Kiekvienas asmuo turi teisę į gyvybę, sveikatą, fizinę ir psichinę neliečiamybę, orumą, įvaizdį, privataus gyvenimo gerbimą ir kitas pagal įstatymą pripažįstamas tokio pobūdžio teises.

2. Šios teisės neperleidžiamos.“

5 Civilinio kodekso 72 straipsnyje „Teisė į orumą“ numatyta:

„1. Kiekvienas asmuo turi teisę į tai, kad būtų gerbiamas jo orumas.

2. Bet koks žalos darymas asmens garbei ir reputacijai, nesant jo sutikimo arba pažeidžiant 75 straipsnyje nustatytas ribas, yra draudžiamas.“

6 Civilinio kodekso 252 straipsnyje „Žmogaus apsauga“ nustatyta:

„Kiekvienas fizinis asmuo turi teisę į tai, kad būtų saugomos su žmogumi susijusios vertybės, pavyzdžiui, gyvybė, sveikata, fizinė ir psichinė neliečiamybė, orumas, asmeninio gyvenimo privatumas, sąžinės laisvė, taip pat mokslinės, meninės, literatūrinės ar techninės kūrybos laisvė.“

7 Civilinio kodekso 253 straipsnyje „Gynybos priemonės“ nustatyta:

„1. Fizinis asmuo, kurio neturtinės teisės buvo pažeistos arba kyla grėsmė, kad bus pažeistos, bet kuriuo momentu gali kreiptis į teismą prašydamas:

a) uždrausti atlikti neteisėtus veiksmus, jeigu jie gali būti atlikti netrukus;

b) nutraukti pažeidimo darymą ir uždrausti jį daryti ateityje, jeigu jis tęsiamas;

c) pripažinti įvykusių faktų neteisėtumą, jeigu išlieka trukdžiai, kuriuos jie sukėlė.

2. Nukrypstant nuo 1 dalies nuostatų, jeigu naudojantis teise į saviraiškos laisvę pažeidžiamos neturtinės teisės, teismas gali imtis tik 1 dalies b ir c punktuose numatytų priemonių.

3. Be to, dėl tokių teisių pažeidimo nukentėjęs asmuo gali prašyti teismo įpareigoti veiksmus atlikusį asmenį įvykdyti visas priemones, kurios, teismo nuomone, yra būtinos, kad būtų galima atkurti pažeistą teisę, pavyzdžiui:

a) įpareigoti veiksmus atlikusį asmenį savo sąskaita paskelbti apkaltinamąjį nuosprendį;

b) imtis bet kurios kitos priemonės, kuri yra būtina tam, kad būtų nutrauktas neteisėtas veiksmas arba atlyginta padaryta žala.

4. Be to, nukentėjęs asmuo gali reikalauti nuostolių arba, priklausomai nuo atvejo, materialinio atlyginimo už jam padarytą žalą, net ir neturtinę, jeigu ji atsirado dėl ją padariusio asmens kaltės. Tokiais atvejais teisei pareikšti ieškinį taikomas naikinamasis senaties terminas.“

8 Civilinio proceso kodekso 6 straipsnyje „Teisė į teisingą bylos nagrinėjimą per kuo trumpesnius ir numatomus terminus“ nurodyta:

„1. Kiekvienas asmuo turi teisę į tai, kad jo bylą teisingai per kuo trumpesnius ir numatomus terminus išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. Šiuo tikslu teismas turi imtis visų pagal įstatymą leidžiamų priemonių ir užtikrinti greitą bylos išnagrinėjimą.

2. 1 dalies nuostatos *mutatis mutandis* taikomos priverstinio vykdymo procesui.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

9 KE ir LF yra advokatai, priklausantys Klužo (Rumunija) advokatūrai. KE nurodo, kad 2018 m. vasario 22 d. *Jurnalul Baroului Cluj* (Klužo advokatūros leidinys), kuris yra šios advokatūros advokatų profesinės asociacijos leidinys, paskelbė straipsnį, pavadintą „Exercitarea dreptului la apărare prin declarații conținând afirmații necorespunzătoare adevărului în fața organelor judiciare“ („Naudojimasis gynybos teisėmis teismuose teikiant pareiškimus, kuriuose yra tikrovės neatitinkančių teiginių“).

10 KE pažymi, kad nors LF, kuris yra šio leidinio vyriausiasis redaktorius, iš pradžių neturėjo jokių prieštaravimų dėl šio mokslinio straipsnio publikavimo, jį publikavus pareiškė tam tikros kritikos (KE nuomone, nepagrįstos), kurios viršūnė buvo jo *Facebook* puslapyje paskelbta publikacija (jos turinio prašyme priimti prejudicinį sprendimą nepateikta).

11 KE nuomone, tokie pareiškimai jokiu būdu nepatenka į kritikos, kurią apima teisė į saviraiškos laisvę, kategoriją.

12 2019 m. sausio 28 d. KE kreipėsi į *Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj* (Klužo advokatūros arbitražo asociacijos arbitražo teismas, Rumunija) su ieškiniu LF. KE šio arbitražo teismo prašė:

– pripažinti, kad 2019 m. sausio 7 d. LF publikacija jo *Facebook* puslapyje yra neteisėta, ir

– įpareigoti LF pagal Civilinio kodekso 253 straipsnio 3 dalies a ir b punktus paskelbti teismo sprendimą savo *Facebook* puslapyje ir palikti šią publikaciją bent jau tokį laikotarpį, kokį šiame puslapyje buvo neteisėta publikacija.

13 LF prašo *Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj* (Klužo advokatūros arbitražo asociacijos arbitražo teismas) kreiptis į Teisingumo Teismą su prejudiciniu klausimu.

14 Šis arbitražo teismas teigia susidūręs, viena vertus, su Rumunijos teismų pareiga atsakyti į visus šalių gynybos prašymus ir pagrindus, taigi ir į prašymą kreiptis į Teisingumo Teismą, ir, kita vertus, su teisminio precedento privalomumo problematika, nes minėtas teismas mano negalintis priimti sprendimo, kuris skirtųsi nuo svarbaus teisminio precedento, jeigu nenustatytų tinkamesnio atitinkamų teisės aktų taikymo.

15 Šiomis aplinkybėmis *Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj* (Klužo advokatūros arbitražo asociacijos arbitražo teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar [ES] sutarties nuostatos, visų pirma jos 6 straipsnio 1 dalis, pagal kurią [Europos] Sąjunga pripažįsta [Chartijoje], kuri turi tokią pačią teisinę galią kaip Sutartys, išdėstytas teises, laisves ir principus, ir Chartijos nuostatos, visų pirma jos 20 straipsnis, kuriame nustatyta, kad prieš įstatymą visi lygūs, ir 47 straipsnis, kuriame nurodyta, kad kiekvienas asmuo turi teisę į tai, kad jo byla būtų išnagrinėta teisingai, turi būti aiškinamos taip, kad Rumunijos nacionalinis teismas privalo:

– atsakyti į visus šalių gynybos prašymus ir dėl pagrindų, juos veiksmingai išnagrinėjęs, nes šalys turi teisę tikėtis konkretaus ir aiškaus atsakymo, kiek tai susiję su pagrindais, lemiančiais atitinkamos bylos baigtį, ir

– atsižvelgti į teisminio precedento privalomumą, kai teisminis precedentas yra galutinis to paties teismo arba kito Rumunijos nacionalinio teismo sprendimas byloje, kurioje nacionalinis teismas, į kurį kreiptasi, nustato, kad yra svarbu remtis šiuo precedentu, ir konstatuoja bylų „teisinį panašumą“, o šis privalomumas reiškia, kad teismas, kuris konstatuoja tokį „teisinį panašumą“, kitokį sprendimą gali priimti tik tuo atveju, jeigu savo kitokį požiūrį motyvuoja įstatymo raidę labiau atitinkančiu taikymu?“

Dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumo ir Teisingumo Teismo jurisdikcijos

16 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 53 straipsnio 2 dalį, jeigu byla akivaizdžiai nepriklauso Teisingumo Teismo jurisdikcijai arba jeigu prašymas, ieškinys ar apeliacinis skundas yra akivaizdžiai nepriimtinas, išklausęs generalinį advokatą, Teismas bet kada gali nuspręsti priimti sprendimą motyvuota nutartimi ir netęsti proceso.

17 Šią nuostatą reikia taikyti šioje byloje.

18 Šiuo klausimu pažymėtina, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą, atsižvelgiant į Procedūros reglamento 94 straipsnio c punktą, yra akivaizdžiai nepriimtinas, nes šiame prašyme pateikta informacija, atsižvelgiant į sąlygą, kad jis turi būti pateiktas „teismo“, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį, neleidžia konstatuoti, kad prašymas yra priimtinas. *Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj* (Klužo advokatūros arbitražo asociacijos arbitražo teismas) nepateikė jokios informacijos, galinčios patvirtinti, kad jis turi tokį statusą.

19 Kadangi neatrodo, kad pagal nacionalinės teisės aktus kreipimasis į šį teismą yra vienintelė priemonė išspręsti pagrindinėje byloje nagrinėjamą ginčą ir atmetama galimybė šalims kreiptis į bendrosios kompetencijos teismus, minėtas arbitražo teismas turėjo nurodyti priežastis, dėl kurių jo kreipimasis nagrinėjamu atveju yra privalomas. Be to, nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra jokios nuorodos į Civilinio proceso kodekso nuostatas, reglamentuojančias institucinį arbitražą. Todėl reikia manyti, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra akivaizdžiai nepriimtinas.

20 Be to, kalbant apie Teisingumo Teismo jurisdikciją aiškinti tam tikras Chartijos nuostatas, reikia pridurti, kad net darant prielaidą, jog prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas, pažymėtina, kad jame nėra jokios konkrečios informacijos, kuri leistų manyti, jog pagrindinės bylos dalykas susijęs su kitos Sąjungos teisės normos, nei įtvirtinta Chartijoje, išaiškinimu ar taikymu.

21 Prejudicinis klausimas pateiktas nagrinėjant dviejų privačių asmenų ginčą dėl prašymo pripažinti viename *Facebook* puslapyje paskelbtos publikacijos neteisėtumą. Šiomis aplinkybėmis *Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj* (Klužo advokatūros arbitražo asociacijos arbitražo teismas), siekdamas įvertinti tam tikras procesines pareigas, norėtų taikyti ESS 6 straipsnio 1 dalį ir Chartijos 20 ir 47 straipsnius.

22 Pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį Chartijos nuostatos skirtos valstybėms narėms tik tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę. Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją Sąjungos teisės sistemoje užtikrinamos pagrindinės teisės turi būti taikomos visais atvejais, kuriuos reglamentuoja Sąjungos teisė, tačiau negali peržengti šių atvejų ribų (2013 m. vasario 26 d. Sprendimo *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, 19 punktas ir 2017 m. sausio 11 d. Nutarties *Boudjellal*, C-508/16, nepaskelbta Rink., EU:C:2017:6, 17 punktas).

23 Šiomis aplinkybėmis, remiantis Teisingumo Teismo procedūros reglamento 53 straipsnio 2 dalimi, reikia konstatuoti, kad 2019 m. vasario 12 d. *Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj* (Klužo advokatūros arbitražo asociacijos arbitražo teismas) nutartimi pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra akivaizdžiai nepriimtinas ir kad Teisingumo Teismas bet kuriuo atveju akivaizdžiai neturi jurisdikcijos nagrinėti šio prašymo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

24 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nutaria:

2019 m. vasario 12 d. *Tribunalul Arbitral de pe lângă Asociația de arbitraj de pe lângă Baroul Cluj* (Klužo advokatūros arbitražo asociacijos arbitražo teismas, Rumunija) nutartimi pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra akivaizdžiai nepriimtinas ir Europos Sąjungos Teisingumo Teismas bet kuriuo atveju akivaizdžiai neturi jurisdikcijos nagrinėti šio prašymo.

Parašai.